

DĚTI A ŽÁCI SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI A DĚTI A ŽÁCI NADANÍ ČI MIMOŘÁDNĚ NADANÍ

Dítětem či žákem se speciálními vzdělávacími potřebami je dítě, žák, který k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními, potřebuje poskytnutí podpůrných opatření vyplývajících z jeho individuálních potřeb na základě jeho zdravotního stavu, odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek.

Žáci s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu zdravotního stavu

Žáci tělesně, zrakově či sluchově postižení, žáci s lehkým mentálním postižením, žáci s kombinovanými vadami a žáci se zdravotním oslabením, dlouhodobou nemocí či lehčími zdravotními poruchami vedoucím k poruchám učení.

Žáci s vadami řeči

Vadami řeči rozumíme poruchy zpracování jazykové informace, a to jak na jejím příjmu, tak při její produkci. Nejedná se o poruchy mluveného slova, které neovlivňují samotné porozumění jazyku a jsou způsobené jinými příčinami (například koktání či ráčkování). Spadá sem řada různých vad řeči, například:

- a) **Afázie:** porucha produkce nebo porozumění řeči.
- b) **Dysfázie:** porucha produkce nebo porozumění řeči (lehčí než afázie).
- c) **Dysartrie:** porucha artikulace.
- d) **Dyslalie:** patlavost dětí u opožděného vývoje řeči.
- e) **Mutismus:** němota.
- f) **Ataktická (Skandovaná) řeč:** u poruch mozečku.

Žáci se specifickými poruchami učení, pozornosti a chování

Poruchy učení jsou poruchy způsobující výukové obtíže v rámci vzdělávacího procesu, v důsledku nedostatečně rozvinutých schopností žáků. Spadá sem typicky:

- a) **Dyslexie:** poruchu schopnosti naučit se číst běžnými metodami a porozumět čtenému textu.
- b) **Dysortografie:** ztížená schopnost osvojit si pravopis.
- c) **Dysgrafie:** obtíže s písemnou formou projevu.
- d) **Dyskalkulie:** specifická porucha počítání a práce s matematickými symboly.

e) **Dysmúzie:** porucha související s hudebními schopnostmi.

f) **Dyspinxie:** porucha charakteristická nízkou úrovní kresby.

g) **Dyspraxie:** porucha obratnosti.

Poruchami pozornosti

a) **ADD (porucha pozornosti):** vývojová porucha charakteristická problémy s udržení pozornosti při aktivitách. Typické jsou problémy s organizací aktivit a řešením úkolů vyžadujících soustředění, zapomětivost, snadné rozptýlení vnějšími podněty, obtíže s vnímáním pokynů, obtíže postupovat podle instrukcí a dokončit zadané úkoly.

b) **ADHD (poruchu pozornosti s hyperaktivitou):** vývojová porucha charakteristická nepřiměřeným stupněm pozornosti, hyperaktivity a impulzivity. Obtíže jsou často spojené s neschopností dodržovat pravidla chování a provádět opakovaně po delší dobu určité pracovní výkony.

Poruchami chování negativní odchylky v chování od normy, kdy žák nerespektuje normy chování na úrovni, která odpovídá jeho věku a rozumovým schopnostem, přestože je chápe, rozumí jim, ale nepřijímá je nebo se jimi nedokáže řídit, protože v dané chvíli nebo trvale není schopen ovládat svoje chování. Poruchové chování obecně vymezují tři následující znaky:

a) **chování nerespektující sociální normy**

b) **neschopnost udržovat přijatelné sociální vztahy**

c) **agresivita jako rys osobnosti nebo chování.**

Žáci z odlišných kulturních a životních podmínek

Žáci, kteří pocházejí z prostředí s nízkým sociálně kulturním statusem, žáci s nařízenou ústavní výchovou nebo žáci s nařízenou ochrannou výchovou.

Žáci, jejichž mateřským jazykem není čeština

Mezi žáky z odlišného kulturního prostředí a životních podmínek spadají i žáci, jejichž mateřským jazykem není čeština. Jsou to žáci z rodin cizinců, kteří pobývají na území České republiky na základě práva k pobytu nebo na základě oprávnění za účelem výzkumu. A dále žáci z rodin azylantů, osob požívajících doplňkové ochrany, žadatelů o udělení mezinárodní ochrany nebo osob požívajících dočasné ochrany.

Žáci nadaní a mimořádně nadaní

Žáci nadaní a mimořádně nadaní tvoří na základě vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných samostatnou skupinu. Za nadaného žáka se považuje žák, který při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech. Za mimořádně nadaného žáka pak považován žák, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech. Žáci nadaní a mimořádně nadaní

jsou považováni za žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, jen v případě, že mají přidružené speciální vzdělávací potřeby. Typicky žáci s takzvanou dvojitou výjimečností. Mezi nejobvyklejší kombinace rozumového nadání a speciálních vzdělávacích potřeb patří:

- Nadání a specifické vývojové poruchy učení (např. dyslexie, dysortografie, dysgrafie)
- Nadání a poruchy pozornosti (ADHD, ADD)
- Nadání a Aspergerův syndrom